

קונטרס
אין מזל

בו יבאר, אשר כלל ישראל הם תחת השגחתו ותפריך
הפירטי פרטית, ואין שום טבע ומקרה ומזל שורה
עליהם, רק הוא ותפריך סוכך ומשגיח עליהם.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון

הקדוש, אור גפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: נְשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם
תַּחַת הַשְּׁגָחַתוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, וְלֹא שֶׁיֵּךְ
לוֹמַר שֶׁהֵם תַּחַת מִזֵּל, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע: "אֵין" —
זֶה הַמִּזֵּל שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵינּוּ הָאוֹר אֵין סוּף
בְּרוּךְ הוּא.

(אֲמַרֵי-מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תתקלב)

קונטרס

אין מזל

תדעו לכם, בני ובנותי היקרים! אשר רבנו ז"ל הוא מתנה לכל עם ישראל, ודיקא עכשו במאתים השנים האחרונות, שעברו על עם ישראל משברים וגלים כאלו, אשר מימות עולם לא עברו משברים כאלו, ובפרט במאה השנים האחרונות; בגשמיות היו שתי מלחמות עולמיות. מלחמת עולם ראשונה, שמליונים מאחינו בני ישראל נהרגו על קדוש ה', ומלחמת העולם השנייה, שנרצחו באכזריות במיתות משנות ונוראות מליונים מנשמות ישראל. והעקר במאה השנים האחרונות, שירד חשך בעולם, שזה כלל הכפירות והאפיקורסות, הטבע, המקרה והמזל חוגגים. כל אחד חושב שיש פה ענין של מזל, שכחו לגמרי

מהקדוש-ברוך-הוא, מהכל ידברו אַבְל לא
 מהבורא יתברך שמו. רבנו ז"ל גלה לנו מראש מה
 שיהיה בסוף, ואמר (שיחות-הר"ן, סימן רכ), שתהיה
 אפיקורסות גדולה בעולם, כי מלמעלה תבוא
 אפיקורסות, ויכנסו ספקות באמונה. ולמה אני
 אומר את זה, המשיך רבנו ז"ל, כדי שאנשים יוכלו
 להתחזק, וידעו שדברו מזה כבר. והנה נתקיים
 דבורו של רבנו ז"ל במלא מובן המלה, שהכפירות
 והאפיקורסות ממלאים את כל העולם כלו; כל
 אחד מדבר רק ממזל, "מה אעשה? ! אין לי מזל,
 ההוא יש לו מזל", שכחו מהעקר, שיש פה בורא
 כל עולמים, שהוא מנהיג את הבריאה בחסד
 וברחמים, בצדק ובמשפט, ואפלו שישנם דברים
 שאיננו מבינים, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שרואים הרבה פעמים רשע
 מצליח, אלו הרשעים עושים חיל, הפך ההגיון,
 רשע מרשע הוא מצליח, אלו שמחללים את שם
 ה', בר מינן, הם מצליחים, וזה מכניס קשיות
 וספקות בבני-אדם, ממשיך רבנו ז"ל ואומר: אבְל
 אם אדם נכנס ומתחבא בסתר צל פנפיו יתברך,
 לבסוף זוכה לראות במפלת הרשעים, הרשע
 שעכשו מצליח בדין, אומר רבנו ז"ל — יפל.

וְאִנְחֵנוּ צְרִיכִים רַק לְהִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ, שְׂדָבָר גָּדוֹל
 וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֲלָא בְּהַשְׁגָּחַת
 הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן.

חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים מְסַפְּרִים (מַעֲנִית כּא.), עַל רַבֵּי
 חֲנִינָא בֶּן הוֹסָא, שֶׁעָשָׂה נְסִים וְנִפְלְאוֹת, שְׂדוּד
 הַטָּבַע, וּמָה הָיָה כָחוֹ? שְׂאָמַר: אֵין אָדָם נוֹקְף
 אֶצְבָּעוֹ מִלְּמָטָה, אֲלָא אִם-כֵּן מִכְרִיזִין עָלָיו
 מִלְּמַעְלָה (חֲלִין ז:), אָדָם אֵינוֹ מְקַבֵּל מִכָּה קִטְנָה
 בְּאֶצְבָּעוֹ הַקִּטְנָה, אֲלָא אִם-כֵּן הַכְרִיזוּ קִדָּם
 מִלְּמַעְלָה. בְּדַרְךְ כָּל אָדָם אֵינוֹ שָׂם לֵב, וְהִנֵּה
 נִתְקַעָה אֶצְבָּעוֹ הַקִּטְנָה בַּדָּלֶת, וְקַבֵּל מִכָּה חֲזָקָה,
 אֲזִי קוֹרָא לְעֲצָמוֹ 'שְׁלוּמֵיֵאל', אֵיךְ לֹא שְׂמַרְתָּ עַל
 עֲצָמְךָ, אֵיךְ הָיִיתָ בִּטְלָן כְּזֶה וְקַבַּלְתָּ מִכָּה, וְהַכָּא
 גָּדוֹל כָּל-כָּף, אֵיךְ לֹא נִזְהַרְתָּ, וְנוֹקְפוֹ לְבוֹ שֶׁל אָדָם,
 אֵיךְ לֹא הִבְחִין וְלֹא נִזְהָר. אֵךְ אֵינוֹ שָׂם לֵב, שֶׁהַכֹּל
 מִלְּמַעְלָה, אֶפְלוֹ דְבָר קָטָן. עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה
 כְּשֶׁנֶּאֱרָעִים דְּבָרִים גְּדוּלִים בְּעוֹלָם, צְרִיכִים לְדַעַת,
 שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִנְהִיג אֶת
 עוֹלָמוֹ. מוֹהַרְנ"ת ז"ל דְּבָר פַּעַם עִם אַנְשֵׁי שְׁלוּמֵנוּ
 וְאָמַר: עֲנִין מִלְּחָמַת גּוֹג וּמִגּוֹג לֹא הָיָה כָּתוּב בַּסֵּפֶר

'מגלת סתרים', ששם גלה רבנו ז"ל כל מה שיהיה קדם הגאולה, קדם התגלות מלך המשיח. סיים מוהרנ"ת ז"ל ואמר: משמע, שזו תהיה מלחמה ברוחניות, של כפירות ואפיקורסות שיירדו בעולם.

עינתי וחסבתי וספרתי, אשר גו"ג ומגו"ג עם האותיות — עולה כמספר מז"ל והכולל, בזה שאדם תולה הכל במזל — זו מלחמת גוג ומגוג! כי אדם צריך לדעת, שאין משג בזה מזל, חכמינו הקדושים אומרים (שבת קנו.): אין מזל לישראל. אמות העולם בכלליות הם שבעים במספר, שבעים אמות יש בעולם, וכנגדם יש שרים למעלה בשמים, ועל השרים יש מלאכים, ועליהם יש ספירות ועולמות, עד שמגיע לבית-דין של מעלה. אבל עם ישראל אין להם מזל, הם תחת הקדוש-ברוך-הוא בעצמו. ולכן אמר הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע: אי"ן — הינו האין סוף ברוך הוא, זה המזל של ישראל, בזה שיהודי מוסר עצמו לגמרי להקדוש-ברוך-הוא, ולא אכפת לו מאומה מכל מה שקורה אתו, זה המזל שלנו, בזה שהוא בעצמו אי"ן, זה המזל של עם ישראל. רבנו ז"ל פרש: 'מלא' — אם אדם מחזיק עצמו ללא כלום,

אז 'כל הארץ כבודו', אז רואה שכל העולם כלו זה הקדוש-ברוך-הוא. תתארו לעצמכם לאיזו מדרגה רוצה רבנו ז"ל להביאנו. ואנו צריכים להיות הכי מאשרים, שזכינו להתקרב לרבי כזה, רבי שמעודד אותנו, רבי שמשמח אותנו, רבי שמחזק אותנו, מה היינו עושים בלי רבנו ז"ל? ואמר רבנו ז"ל (שיחות-הרב"ן, סימן קעז), אתם צריכים לשמח מאד מאד, שיש לכם רבי כזה. נמצא, שאם איננו שמחים עם הרבי הזה, סימן שאיננו מקרבים אליו, שאיננו מעריכים את גדלותו. איננו מעריכים מה שעשה בעבורינו.

מוהרבנ"ת ז"ל אמר: הנסיון הכי קשה שהיה לו בהתקרבות אל רבנו ז"ל, שרבנו ז"ל בעצמו רחק אותו, היו לו כל-כף הרבה מניעות מאביו, מאמו, מאשתו, מכל המשפחה, ומכל אנשי העיר, שחרפו ובזו אותו על שהתקרב אל רבנו ז"ל, ולא שם לב לכל זה, לא היה אכפת לו, הוא הרגיש את האור הגדול של רבנו ז"ל, שאמר: יהיה מה שיהיה, יהיה איך שיהיה, אני את רבנו ז"ל לא עוזב! וספג בעבור זה עלבונות ובזיונות קשים, חרופין וגדופין, ולא היה אכפת לו מאום. שבר את

כָּל הַמְּנִיעוֹת, אֲבָל מְנִיעָה אַחַת הֵיטָה לוֹ, שְׂדֵכָא
 אוֹתוֹ — רַבְּנֵי ז"ל רַחֵק אוֹתוֹ, הוּא עָשָׂה כָּל מִינֵי
 תְּחִבּוּלוֹת לְבוֹחַ מִהַבֵּית וּלְהַגִּיעַ אֶל רַבְּנֵי ז"ל, וְהָיָה
 לוֹ צַעַר גָּדוֹל, הִצְרִיךְ לְלַקֵּת רַגְלֵי מַעִיר נְעֻמָּרוֹב
 לְעִיר בְּרֶסְלָב, לֹא הָיָה לוֹ אֲפִלּוֹ עַל הוֹצָאוֹת הַדֶּרֶךְ,
 פֹּה וְשָׁם עָלָה עַל עֲגָלָה וְסוּס שֶׁל אֵיזָה יְהוּדִי,
 שֶׁהָיָה בְּדַרְכּוֹ לְאוֹתוֹ כּוּוֹן, וְהִרְבֵּה פְּעָמִים הִלֵּךְ רַגְלֵי
 בְּגִשָׁם וּבִקְוֹר וְכוּ'. וּלְבִסּוֹף כְּשֶׁהַגִּיעַ לְרַבְּנֵי ז"ל,
 אָמַר לוֹ: "לָמָּה בָּאתָ? ! חֲזֹר לְבֵיתְךָ!" תְּתַאֲרוּ
 לְעֲצֻמְכֶם מַה זֶה, אֲנִי נוֹסֵעַ לְצַדִּיק בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ
 הַכִּי גְדוֹלָה, וְהִנֵּה הַצַּדִּיק אוֹמֵר לִי: "לָמָּה בָּאתָ חֲזֹר
 לְאַחוּרֶיךָ, לֵךְ לְבֵיתְךָ", אַחֵר כָּל הַטְּלָטוּלִים וְיִסּוּרֵי
 הַדֶּרֶךְ, עָבְרוּ עָלָיו מִשְׁבָּרִים וְגָלִים מִבֵּית וּמִבְּחוּץ,
 וְהַגִּיעַ לְרַבְּנֵי ז"ל, וְנָתַן לוֹ 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם', וְרַבְּנֵי
 ז"ל עוֹנָה לוֹ: 'עֲלֵיכֶם הַשְׁלוֹם', תִּסַּע הַבֵּיתָה לְחַיִּים
 וּלְשְׁלוֹם, אֵיךְ אָדָם הָיָה מְרַגֵּישׁ, אִם הָיוּ עוֹשִׂים לוֹ
 אֶת זֹאת? הָיָה נִשְׁבָּר, וְלֹא הָיָה שָׁב. לֹא-כֵן
 מוֹהֲרַנ"ת ז"ל, יָדַע שְׂכָאן יֵשׁ אוֹר כְּזֶה, וְאֵת הָאוֹר
 הַזֶּה אֵינּוּ עוֹזֵב. זֶה קָל לוֹמַר וּלְסַפֵּר, אֲבָל אֲנַחְנוּ
 לֹא הָיִינוּ עוֹמְדִים בַּנְּסִיּוֹן הַזֶּה, הָיִינוּ בּוֹרְחִים,
 לֹא-כֵן מוֹהֲרַנ"ת ז"ל, אֵף שֶׁבָּזוּ אוֹתוֹ מְכַל הַכּוּוֹנִים,
 הַמְּשִׁיךְ לְהַשָּׂאֵר אֶצֶל רַבְּנֵי ז"ל, וְהַחֲבִיא עֲצָמוֹ

שׁרַבְנוּ ז"ל לֹא יִגְרָשׁוּ, וְנוֹתֵר אֶצֶל רַבְנוּ ז"ל. וְזֹאת
עָלִינוּ לְלַמֵּד. מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל הוּא הָיָה הַתְּלָמִיד
הַיְחִידִי שֶׁנִּשְׁאַר אֶצֶל רַבְנוּ ז"ל, וְגָלָה וּפְרָסָם אֶת
אוֹר רַבְנוּ ז"ל לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ.

וְכֵן מְצִינוּ אֶצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהָיָה רֹאשׁ
לְמַאֲמִינִים, הָרֹאשׁוֹן שֶׁגָּלָה וּפְרָסָם אֶת הַקְּדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, עַד כְּדֵי כָּן, שֶׁהַקְּדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא אָמַר לוֹ: אַתָּה שִׁתְּףָה שְׁלִי בְּבְרִיאת
הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית
רַבָּה, פָּרָשָׁה מַג, סִימָן ז'): אָמַר לוֹ הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא
לְאַבְרָהָם, אֲנִי לֹא הָיָה שְׁמִי נִקְרָא לְבְרִיּוֹתִי, וְהַפְּרָתָה
אוֹתִי בְּבְרִיּוֹתִי, מֵעַלָּה אֲנִי עָלֶיךָ, כְּאִלוֹ אַתָּה שִׁתְּףָה
עִמִּי בְּבְרִיאתוֹ שֶׁל עוֹלָם; אַף אֶחָד לֹא יָדַע
מִהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא, כְּלָם חָשְׁבוּ שֶׁהַכֹּל טָבַע,
מִקְרָה וּמִזָּל, וְכָל דְּאֵלִים גָּבַר, מִי שִׁיּוֹתֵר חֲזָק, מִי
שִׁישׁ לוֹ יוֹתֵר קְשָׁרִים, הוּא יָכוֹל לְהִתְקוּמָם עַל
הַזּוּלָת, אֲשֶׁר הִקְלִיפָה הַזּוּ יָרְדָה לְפָנָי מֵאֲתֵיךְ שָׁנָה,
וּבִפְרָט בְּמֵאָה הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת, וּמֵאֵז שֶׁתִּי
הַמְּלַחְמוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁזִּעְזְעוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ:
מְלַחְמַת עוֹלָם הָרֹאשׁוֹנָה, שֶׁנִּהְרְגוּ בָּהּ מְלִיוֹנִים
אֲנָשִׁים, וּבִינֵיהֶם מֵאֲחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט

בְּמִלְחָמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנֵיָה, שְׁנֵהָרְגוּ מְלִי מְלִיוֹנִים
בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ מִבֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם בְּעֶצְמָם,
וְנִעְקְרוּ מִמְּקוֹמוֹתֵיהֶם, וְלִדְאֲבוֹנָנוּ עָקַר הָרִצָּח
וְהִזְעַם הָיָה נֶגֶד עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁנִרְצָחוּ בְּמִיתוֹת
שׁוֹנוֹת וּמְשֻׁנוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁזַכֵּן. וְכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת,
שְׁאֵלוּ הָעַרְב־רַב הָעֵבְרִי עַל הַדַּת מְלִיוֹנִים מֵאַחֵינוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי תַחֲבוּלוֹת, וְעוֹקְרִים אֶת
הָאֲמוּנָה מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ מִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד
שְׁחוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל מִזָּל, וְעוֹקְרִים קְבָרִים כְּדֵי
לְהַכְחִישׁ תַּחֲיַת הַמֵּתִים, כְּדֵי לְהַכְחִישׁ נִצְחִיּוֹת עִם
יִשְׂרָאֵל, וְכָל מִינֵי גִזְרוֹת רָעוֹת וּשְׁמָדוֹת שֶׁרַק
עוֹבְרִים, זֶה רַק כְּדֵי לְרְאוֹת אֵל מִי נִפְנָה בְּעֵת צָרָה.
אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּדוֹרוֹ גָּלָה וּפְרָסָם אֶת הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: אַתָּה
הוֹדַעְתָּ שְׁמִי בְּעוֹלָם, חַיִּיךָ שְׁאֲנִי מְקַנָּה אוֹתְךָ
עַלְיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים (בְּמִדְבַר רַבָּה, פְּרָשָׁה יד, סִימָן ב').
אַבְרָהָם אָבִינוּ גָּלָה אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּמִסִּירוֹת
נַפְשׁ הַכִּי גְדוּלָה, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא:
הָעַלְיוֹנִים וְהַתַּחֲתוֹנִים, כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה מֵרִישׁ
עוֹלָם הָאֲצִילוֹת, עַד סוּף הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי
הַזֶּה, שְׁיַכֵּת לְאַבְרָהָם אָבִינוּ. חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
אוֹמְרִים (סְפָרֵי הָאֲזִינוּ ח'): עַד שֶׁלֹּא בָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ

לְעוֹלָם, כְּבִיכּוֹל, לֹא הָיָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלֶךְ
 אֵלָּא עַל הַשָּׁמַיִם, אָבִינוּ אֲבָרְהָם הַמְּלִיכוֹ עַל
 הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, אֶפְלוּ בִקְשׁ הַמָּקוֹם גְּלָגַל עֵינֵינוּ
 וְאֵף נִפְשׁוּ הָיָה נוֹתֵן לוֹ; אֲבָרְהָם אָבִינוּ הִלְךְ
 בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ לְגִלוֹת וּלְפָרֶסֶם אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ
 שְׁמוֹ. הַשְּׁלִיכוּהוּ בְּתוֹךְ הָאֵשׁ, וְלֹא הִתְפַּעַל מִשׁוּם
 דְּבָר.

אוֹמֵר הַרְמַב"ם, שֶׁהוּא קָרַב אֶלְפִים וּרְבָבוֹת
 אַנְשִׁים לְכַנְפֵי הַשְּׂכִינָה, שְׂיַכִּירוּ אֶת קוֹנָם. וּבִינֵיהֶם
 הָיָה תַלְמִידוֹ אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהוּא הָיָה הַתְּלָמִיד הַכִּי
 גָדוֹל שְׁלוֹ, נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים
 (עֵין רַש"י וַיִּלְקוּט בְּרֵאשִׁית קד): לָמָּה נִקְרָא דְמִשְׁק
 אֱלִיעֶזֶר? שֶׁהָיָה דוֹלָה וּמִשְׁקָה מִתּוֹרַת רַבּוֹ לְאַחֲרִים.
 הִבָּה וְנִרְאָה דְבָר נִפְלָא מְאֹד, חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 אוֹמְרִים, שֶׁלְּאֱלִיעֶזֶר הִיָּתָה בֵּית, וְרָצָה מְאֹד
 לְהִשְׁתַּדֵּף עִם אֲבָרְהָם, הֵינּוּ שֶׁבִתּוֹ תִקַּח אֶת יִצְחָק,
 וְעָשָׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת בְּעוֹלָם לְשִׁדְל וּלְשִׁכְנַע אֶת
 אֲבָרְהָם, אֵף אֲבָרְהָם לֹא הִתְפַּעַל כָּלָל, וְאָמַר לוֹ
 גְלוּיּוֹת: אַתָּה אָרוּר, וּבְנֵי בְרוּךְ, וְאֵין אָרוּר מִתְחַבֵּר
 אֶל בְּרוּךְ. מָה הֵינּוּ אוֹמְרִים אִם הַרְבֵּי שְׁלָנוּ הָיָה
 אוֹמֵר לָנוּ דְבָר כְּזֶה? ! הֲלֹא הֵינּוּ בּוֹרְחִים, כֶּף הַרְבֵּי

מרחק אותנו וכו'?! ומה מצינו אצל אליעזר?
 אברהם אבינו שולח את תלמידו אליעזר אל
 משפחתו, בן אחיו, ואומר לו, ששם יש בַּת בַּעְבוֹר
 בְּנוֹ. ולא רק שאליעזר לא נפגע, אלא רץ בזריזות,
 ונוטל עמו עשרה גמלים, וכל טוב אדוניו בידו,
 ועומד מחוץ לעיר ומתבודד להקדוש-ברוך-הוא:
 "הוי"ה אלקי אבי אברהם הקרה נא, ועשה חסד
 עם אדוני אברהם", מבקש את הקדוש-ברוך-הוא
 באריכות גדולה שאדונו אברהם יוכל להוציא
 לפעל את רצונו. ואם לא די בזה, נכנס בבית
 בתואל, ששם היה לבן הארמי, והדבר הראשון —
 נותנים לו לאכול. מה אחר היה עושה? יושב
 ואוכל. אליעזר אומר: אינני אוכל עד שאדבר מה
 שיש לי לדבר. וכך החל: "ויאמר עבד אברהם
 אנכי", הלא יכול היה לומר, שהוא ה'דוד' העשיר,
 הנה הבאתי עשרה גמלים מלאים כל טוב, והכל
 אני ואני וכו', אבל מה אמר? "עבד אברהם אנכי",
 זה נקרא עבד מסור לרבו, לא נפגע מרבו, לא נפגע
 שהרבי קראו 'ארור', אלא עוד התקרב יותר ויותר,
 ורץ לעשות את השליחות. היודעים אתם איזה כח
 זה?! זה נקרא תלמיד אמתי!

אם רוצים באמת להקרא תלמיד אצל רבנו ז"ל, צריך להניח בצד את כל הבושה. ממה יש לנו להתבייש?! רבנו ז"ל מחדיר בנו תקוה, רבנו ז"ל נותן לנו עצות איך לעבור את זה העולם, הלא עוברים על כל אחד ואחד בזה העולם משברים וגלים, לולא העצות של רבנו ז"ל, לא הייה לנו קיום לרגע. אם אנו רואים שאדם עצוב, שבור, ממרמר ובדכאון, סימן שהוא עדין רחוק בתכלית הרחוק מרבנו ז"ל. כי אם רבנו ז"ל אמר (שיחות-הבר"ן, סימן קעז): עליכם לשמח שיש לכם רבי כזה, ואיננו שמחים, סימן שאנו רחוקים מרבונו.

התנא הקדוש אומר (אבות, פרק ד'): איזהו חכם? הלומד מכל אדם. החכמה הכי גדולה בזה העולם — ללמד מכל אדם. רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לד): יש בכל אחד נקדה אשר אין בחברו, ולכן יש ללמד הרבה מזה ומזה, החכמה ללמד מהזולת, ויש מה ללמד. זה נקרא חכם, שיודע שעדין אינו יודע, והוא התלמיד של הצדיק והחכם האמת. למה קוראים לאחד שיודע ללמד 'תלמיד חכם'? כי הוא תמיד בגדר 'תלמיד',

שְׁלוֹמֵד מֵאַחֲרֵים, זוֹ עֵקֶר הַחֲכָמָה, וַיֵּשׁ לָנוּ מֵהַ
לְלַמֵּד זֶה מִזֶּה.

מִסְפָּרִים עַל רַב סְעֵדְיָה גָּאוֹן, שֶׁהוּא לָחֵם נֶגֶד
הַקְּרָאִים שֶׁכָּפְרוּ בַתּוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה, וְהָיָה נוֹסֵעַ
מֵעִיר לְעִיר וּמִפָּרָסִים אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, אֶת
דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, תּוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה, תּוֹרָה מִן
הַשָּׁמַיִם. פַּעַם הִגִּיעַ לְאִיזוֹ עִיר, שֶׁהָיָה שָׁם יְהוּדֵי
עָשִׂיר גָּדוֹל, שֶׁבֵּיתוֹ הָיָה בְּבַחֲיִנַת בֵּיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
אָבִינוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רָעֵב, נָתַן לוֹ לֶאֱכֹל בְּשִׁפְעוֹ,
וְלֹא שָׂאל כְּלוּם, וְהָיָה מְכַבֵּד אֶת הָעַנִּי שִׁירְגִישׁ
כְּבִבִיתוֹ. בְּאוֹתָהּ עִיר אָף אָחָד לֹא הִכִּיר אֶת רַב
סְעֵדְיָה גָּאוֹן, בְּהִגִּיעוֹ לְבֵית הָעָשִׂיר, כְּבָדוֹ הָעָשִׂיר
כְּפִי שֶׁהָיָה רָגִיל לְכַבֵּד אֶת כָּלֵם. וְשָׁהָה שָׁם כַּמָּה
יָמִים, וְאַחֲר־כֵּן בִּקֵּשׁ רְשׁוֹת מִגַּבְּאֵי בֵּית־הַכְּנֹסֶת
לֵאמֹר דְּרָשָׁה, וְנִתְגַּלָּה שְׁמוֹ — רַב סְעֵדְיָה גָּאוֹן, וְכָל
אֲנָשֵׁי הָעִירָה בָּאוּ לְשָׁמֵעַ אֶת הַדְּרָשָׁה, שֶׁגָּלָה בָּהּ
אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְשִׁבַּח אֶת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל
וְתוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה, וְהֶאָרִיךְ בְּשִׁיחָה. וּכְשִׁסִּים חֲזַר
לְאַכְסֻנְיָה שְׁלוֹ — לְעָשִׂיר. וְהָעָשִׂיר נָפַל לְרַגְלָיו
וְהַחֵל לְבַכּוֹת: "אֲנִי מִבִּקֵּשׁ מִכֶּם סְלִיחָה, שֶׁלֹּא
כְּבִדְתִי אֶתְכֶם דֵּי". אָמַר לוֹ רַב סְעֵדְיָה גָּאוֹן: "הֲלֹא

כַּבְדָּתָם אוֹתִי בְּמַאֲד מְאֹד" וְכוּ', וְהַעֲשִׂיר בְּשָׁלוֹ:
 "לֹא לֹא, הִנֵּה אֲנִי מִתְחִיל לְכַבֵּד אֶתְכֶם עַכְשָׁו
 מִחֲדָשׁ, כְּפִי שְׂרָאוֹי לְרַב סְעֵדָה גָּאוֹן". כְּשֶׁנִּפְרְדוּ
 לְשָׁלוֹם, הִלֵּךְ רַב סְעֵדָה גָּאוֹן וּבָכָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא: "רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד עַכְשָׁו כַּבְדָּתִי אוֹתָךְ,
 אֲבָל לֹא הִפְרַתִּי אוֹתָךְ, עַכְשָׁו אֲנִי מִפִּיר אוֹתָךְ
 מִחֲדָשׁ". וּבָכָה הַרְבֵּה מְאֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, "רַבּוֹנוֹ שֶׁל
 עוֹלָם, אוֹלֵי לֹא כַּבְדָּתִי אוֹתָךְ כְּפִי שְׂצָרִיק, כִּי מְלֹא
 כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וּמֵאֲז רַב סְעֵדָה גָּאוֹן מְסַר נַפְשׁוֹ
 כָּל יוֹם בְּשֶׁבִיל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהִחֵל מִחֲדָשׁ.
 וּכְשֶׁחֲזַר אֶל הָעִיר שָׁבָה הִיָּתָה לוֹ יְשִׁיבָה גְדוֹלָה,
 רָאוּ הַתְּלָמִידִים שֵׁישׁ לְרַבָּם הַתְּלַהְבוֹת לַעֲבוֹדַת
 הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁלֹּא הִיָּתָה לוֹ כְּזֹאת קִדְּם לְכֵן,
 וְהָיָה פְּלֵא בְּעֵינֵיהֶם — מָה אַרְע לְרַבִּי, בְּכָל יוֹם
 הַהַתְּלַהְבוֹת עוֹלָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וּמִתְחִיל הַתְּחִלָּה
 חֲדָשָׁה, וּמִתְלַהֵב יוֹתֵר וְיוֹתֵר; הַתְּפִלָּה שְׁלוֹ, הַתּוֹרָה
 שְׁלוֹ, קִיּוֹם הַמְצוּוֹת שְׁלוֹ, בְּכָל יוֹם בְּהַתְּלַהְבוֹת
 חֲדָשָׁה. וּשְׁאֵלוּהוּ הַתְּלָמִידִים: רַבִּי, מָה קָרָה? עָנָה
 וְאָמַר: "זֶה לְמַדְתִּי בְּאִיזוֹ עִיר נִדְחַת, שֶׁהֵייתִי שָׁם
 וְרָאִיתִי בְּעַל-הַבַּיִת עֹשֶׂיִר מִכְּנִיס אוֹרְחִים, וְנוֹתֵן
 כְּבוֹד לְכָלֵם, וְגַם לִי נָתַן כְּבוֹד, כִּיּוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ
 שְׂאֵנִי רַב סְעֵדָה גָּאוֹן, נָפַל לְרַגְלֵי וּבִקֵּשׁ סְלִיחָה,

וְאָמַר: 'כָּל הַכְּבוֹד שֶׁנִּתְּתִי לָכֶם עַד כּהֵּ, לֹא הָיָה מֵאוֹם, כִּי הָיִיתִי נוֹתֵן לָכֶם, רַב סְעֵדָיָה גָּאוֹן, כְּבוֹד מְלָכִים'. בְּכֵן עָשִׂיתִי חֲשָׁבוֹן לְעֲצָמִי: 'רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּפִּי שֶׁהִפְרָתִי אוֹתָךְ עַד כּהֵּ, הָיִיתִי צָרִיךְ לְתֵן לָךְ אֶת הַכְּבוֹד הַכִּי גָּדוֹל וְלֹא עָשִׂיתִי כֵן', אָז קִבַּלְתִּי עַל עֲצָמִי בְּכָל יוֹם מִמְּחֻדָּשׁ לְעַבֵּד אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא". וְזֶה מֵה שֶׁאוֹמֵר רַבּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ו'), שֶׁיְהוּדֵי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה. לֹא מִסְפִּיק שֶׁאֲנִי בַעַל תְּשׁוּבָה, אֲלֵא אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה מִמְּחֻדָּשׁ בְּכָל פַּעַם, וְכֵן בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לְהִתְחִיל עֲבוּדָה חֲדָשָׁה. אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: זֶה נִקְרָא חֲכָם — הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, שֶׁלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג.

וְכֵן אוֹמֵר הַתַּנָּא הַקְּדוֹשׁ (אָבוֹת, פָּרָק ד'): אֵיזְהוּ גִבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצָרוֹ; וְאֵיזְהוּ יֵצֵר הָרַע מְדַבֵּר פֹּה? יֵשׁ בָּאָדָם יְצֵר הָרַע, שֶׁמִּזֶּה אֵינָנו יְכוּלִים לְצַאת, כַּמוּבָא בְּדַבְרֵי רַבּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סח), וְהִיא מִזֵּת הַפַּעַם. יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁהֵם עֲצָבָנִיִּים, כַּעֲסָנִים, רַגְזָנִים, מוֹצִיאִים עֲצָבֵיהֶם עַל הַזּוּלָּת, עַד שֶׁאֵינָם יְכוּלִים לְעַצֵּר אֶת רוּחָם. אוֹמֵר רַבּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סח), שֶׁרְאוּי שֶׁכָּל יְהוּדֵי

אין מזל

שכט

יְהִי לּוֹ כֶסֶף, וְלָמָּה אֵין לוֹ כֶסֶף, לָמָּה הוּא עָנִי?
אֵלֹא יֵשׁ יֵצֵר הָרַע שֶׁל כַּעַס, שֶׁהוּא מְאַבֵּד אֶת
הַמָּמוֹן. כְּשֶׁאָדָם הוּא עֲצָבָנִי וּמוֹצִיא עֲצָבָיו, וְנוֹכַח
בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה, אָז כָּבֵד לֹא אֶכְפַּת לוֹ, וְאֵין יְכוּלִים
לְעַצֵּר אֶת רוּחוֹ, וְכוּעֵס וְדוּחֵף וּמִכָּה וְכוּ', וְכִף
מְאַבֵּד אֶת הַכֶּסֶף. אוֹמֵר הַתַּנָּא: אֵיזְהוּ גִבּוֹר?
הַכּוֹבֵשׁ אֶת יֵצֵרוֹ, וְאֵיזְהוּ יֵצֵר הָרַע? שֶׁל כַּעַס,
שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, לב): "טוֹב אָרַף אַפִּים מִגִּבּוֹר,
וּמִשֵּׁל בְּרוּחוֹ מִלֵּכֵד עִיר"; יוֹתֵר קָל לְלַפֵּד עִיר
מִלְּהִיּוֹת סְבָלָן. אָדָם צָרִיף בְּזֶה הָעוֹלָם סְבָלָנוֹת
גְּדוֹלָה מְאֹד, עוֹבְרִים עַל אַנְשִׁים מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים
כְּאֵלוֹ, שֶׁלֹּא תֵאָרוּ וְלֹא שִׁעְרוּ כָּלֵל, אֲבָל הַכַּעַס
וְהָרָצִיחָה וְהַדְּפֹאוֹן שֶׁנִּכְנָסוּ בָהֶם, זֶה מַה שֶׁהוֹרֵם
אוֹתָם לְגַמְרֵי. אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין סִנְהֶדְרִין
נח:): הַמְּגַבִּיחַ יָדָיו עַל חֲבֵרוֹ אֵף שֶׁלֹּא הִכָּהוּ —
נִקְרָא רָשָׁע. וְאִם-כֵּן אֵיזְהוּ גִבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יֵצֵרוֹ,
שֶׁיֵשׁ לוֹ סְבָלָנוֹת, הוּא הַגִּבּוֹר הָאֱמִתִּי, הוּא הַמְּנַצֵּחַ.
אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנ"ה),
סְבָלָנוֹת תְּלוּיָה רַק בְּאֱמוּנָה. אִם אָדָם סְבָלָן, סִימָן
שֶׁיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא יוֹדֵעַ
שֶׁכֵּל מַה שֶׁקוֹרָה עִמוֹ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, הַכֵּל
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. וְלִכֵּן אֲשַׁרֵּי הָאָדָם שֶׁקוֹנֶה לְעַצְמוֹ

מדת האמונה, שמאמין שהכל יד השגחתו יתברך, ואין שום מקרה ומזל כלל, אזי יהיה סבלן על כל העובר עליו, ולא יוציא עצביו על הזולת ועל בני ביתו, ויהיה ותרן במדותיו. חכמינו הקדושים אומרים (בראשית רבה, פרשה נג, סימן יג): ביתו של אברהם אבינו ותננים היו. אברהם אבינו, שהיה ראש למאמינים, הכניס בביתו ענין של ותננות. ומי שזוכה להיות ותרן, סימן שהוא סבלן גדול, והוא ינצח לבסוף.

כל הצדיקים עברו משברים וגלים בחייהם, ואלו שרדפו אותם חשבו, שתמיד ישארו למעלה, אבל לבסוף נתהפך עליהם הגלגל. מוהרנ"ת ז"ל גלה ופרסם את רבנו ז"ל במסירות נפש הכי גדולה, ונדפוהו עד חרמה, מסרו אותו למלכות, עד שארבע שנים לא יכול היה להכניס לעיר ברסלב, פי גרשוהו משם. ומי היה בראש אלו המתנכלים? אדם שהיה צריך להיות חכם, רב גדול. ומה קרה לבסוף? היום לא יודעים אפלו היכן קברו של החולק, היכן עצמותיו קבורות, פי לא נותר ממנו מאומה. ומוהרנ"ת ז"ל חזר לעיר ברסלב, וטמון בעיר ברסלב, ונותרו ממנו ספרים

שְׂמַחֲזִקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת כָּלֵל נְשָׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל, אֵיזָה אֹר מְרַגְּשִׁים בְּצִיּוֹן מוֹהֲרֵי "ת ז"ל,
 כִּי מִנַּח שָׁם יְהוּדֵי שְׁחָבֵר כָּל-כָּף הַרְבֵּה סְפָרִים
 קְדוּשִׁים, אֲשֶׁר בְּכַחַם לְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה. רַבֵּנוּ ז"ל
 אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲרֵי, חֶלֶק א', סִימָן ס') שֶׁהַצְּדִיק מְעוֹרֵר
 מֵהַשָּׁנָה; עַל-כֵּן תְּעוֹרְרוּ אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, וְתַתְּחִילוּ
 לְשִׂמְחָה, שְׂיֵשׁ לָנוּ רַבִּי כָּזָה, שְׂמַלְמֵד אוֹתָנוּ אָמוּנָה
 וְשִׂמְחָה.

וְכֵן אוֹמֵר הַתַּנָּא (אָבוֹת, פָּרָק ד'): אֵיזָהוּ עָשִׂיר?
 הַשִּׂמְחַ בְּחֶלְקוֹ, שְׂנֵאָמַר (תְּהִלִּים קכח): "יִגִּיעַ כַּפִּיךָ כִּי
 תֹאכַל אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ". כְּשֶׁאָדָם יִגַּע וְטוֹרַח, בָּא
 לוֹ מְאֹד קָשָׁה כָּל דְּבַר קָטָן שֶׁעוֹשֶׂה, קָשָׁה לוֹ לְלַכֵּת
 לְמִקְוָה, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא שׁוֹבֵר אֶת יְצֵרוֹ הָרַע,
 וְטוֹבֵל בַּמִּקְוָה כָּל יוֹם בְּשִׁבִיל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא.
 אָמַר מוֹהֲרֵי "ת ז"ל, שְׂמִי שְׂיִלְךָ בְּכָל יוֹם לְמִקְוָה,
 וְיִטְבַּל בְּשִׁבִילוֹ יִתְבַּרַךְ, יֵשׁ לוֹ תְּקוּנָה לְתַקֵּן כָּל אֲשֶׁר
 עָשָׂה, מִקְוָה מְתַקֵּן אֶת כָּל אֲשֶׁר פָּגַם, וְכִשְׂאָדָם
 טוֹבֵל, הוּא מוֹרִיד מֵעֲצָמוֹ אֶת כָּל הַקְּלָפוֹת
 וְהַמְּשַׁחֲתִים.

מה טוב וימה נעים למי שאינו מחסיר תפלה

אחת במנין, אשר אין זה כל-כך קשה. אשרי אדם
השובר את הרע שלו, ונכנס לבית-הכנסת להתפלל
שחרית, מנחה, ערבית, אשר זה דבר גדול מאד.
אשרי אדם ההולך לשעור תורה, ולומד בכל יום
מקרא מפרשת השבוע, כדי שיסיים כל שבוע שנים
מקרא ואחד תרגום עם פרוש רש"י, אשר אומרים
חכמינו הקדושים (ברכות ח:): כל המשלים
פרשיותיו עם הצבור, משלימים לו ימיו ושנותיו;
אשרי אדם הלומד בכל יום משניות, דף גמרא,
הלכה, אשרי הזוכה לברך ברפת-המזון מתוך
הסדור, ואומר תקון חצות, ויוצא בכל לילה
להתבודד להקדוש-ברוך-הוא, הגם שזה קשה,
אבל אדם העושה את זאת, ושמח מאד שעושה
את רצון הקדוש-ברוך-הוא, זה נקרא עשיר —
השמח בחלקו. וספר לנו רבנו ז"ל (ספורי-מעשיות,
מעשה ט', מהחכם והתם), שהתם היה תמיד שמח,
ואמר: "זה מעשה שלי וזה מעשה שלו, לא אכפת
לי מאף אחד, אני הוא בשביל הנשמה שלי",
והיה כל-כך שמח עם כל נקדה טובה שיש בו, זה
נקרא עשיר. גם בגשמיות לא צריכים להסתכל על
הזולת, ששהוא מרויח יותר וכו', אלא לשמח במה

שֵׁשׁ לו, זֶה נִקְרָא עֲשִׂיר הַשְּׁמִיחַ בְּחֻלְקוֹ, וְאִז אֲשֶׁרִי
לו בְּעוֹלָם הִזָּה וְאֲשֶׁרִי לו בְּעוֹלָם הַבָּא.

וכן אומר התנא הקדוש (אבות, פרק ד'): איזהו
מְכַבֵּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת; מַה נִּקְרָא כְבוֹד?
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אִם
נִחְדָּר בְּעֲצָמָנוּ שֶׁהַכְּבוֹד שֵׁיף רַק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, אִז
נִכְבֵּד אֶת כָּל יְהוּדֵי. אִם יוֹצְאִים לְגִלוֹת אֶת אִוֵּר
הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אִוֵּר הַשְּׂכִינָה, לֹא מִסְתַּפְּלִים
עַל שׁוֹם דְּבָר, זֶה נִקְרָא אִישׁ מְכַבֵּד, שֶׁמְכַבֵּד אֶת
הַבְּרִיּוֹת, שְׁרוּצָה לְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וּלְקָרֵב יְהוּדִים לְקוֹנָם, זֶה הַתְקוּן שְׁלוֹ. אָדָם
חָטָא כָּל-כַּף הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עָקַר תְּשׁוּבָתוֹ —
לְהַחְזִיר כַּמָּה שְׁיֹתֵר יְהוּדִים בְּתִשׁוּבָה. וְכָל אֶחָד
צָרִיף לְעֶרְףְּ לְעֲצָמוֹ אֶת הַחֲשִׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ הַזֶּה:
חָטָאתִי, עֲוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי, וּבַמָּה אָנִי יְכוֹל לְתַקֵּן? בְּזֶה
שֶׁאֵצָא וְאֶגְלֶה וְאֶפְרָסֵם אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְכָל
בְּאֵי עוֹלָם, בְּזֶה שֶׁאֲדַבֵּר עִם כָּל יְהוּדֵי דְבוּרֵי
אֲמוֹנָה, דְבוּרֵי שְׂמִחָה וְהַתְחַזְקוֹת, בְּזֶה גַם אָנִי
אֶתְחַזֵּק, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרִין, חֻלְק
א', סִימָן קו) עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים מא, א): "אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל
אֶל דָּל", אֲשֶׁרִי אָדָם שֶׁמְכַנִּים שְׂכָל בְּדָל. מַה זֶה

דל? אדם שנפל בשנה, עצוב ממרמר, מדכא, עד שנכנס בתוך עצמו ואמר: "תראו מה קרה לי, אינני יכול לצאת ולקום", אם אדם תולה את הכל בטבע, מקרה ומזל, אז הוא באמת שבור, אבל אם אדם יודע ש'אין' מזל לישראל, האין סוף ברוך הוא זה המזל של ישראל, בכח זה יש לו כוחות הנפש בלתי מגבלים לקרב יהודים. ולכן כל אחד ואחד מאתנו צריך לקבל על עצמו לעורר את השני מהשנה, לחזק יהודים ולשמחם, ולהיות בעצמנו בשמחה, כי סוף כל סוף מי נמצא בתוכנו? הקדוש-ברוך-הוא; אשרי אדם ששמח בחלקו ומשמח את אחרים, מכבד את הבריות, לומד מכל אדם, והוא סבלן גדול, ומאמין שכל הקורות עמו זה בהשגחה פרטי פרטית מאתו יתברך, ואין שום מקרה ומזל, אשרי לו ואשרי חלקו!

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!